

ZESDE ZITTING – 9 JUNI 2001

85. Steunbehoevende Kerken (LV 28)

Van de Commissie Steunbehoevende Kerken (CSK) zijn aanwezig de brs. W.L. Boone, H.G. Lakerveld en E. Westerduin.

Naast het rapport van de commissie (*Bijlage LV 28.1*), de aan het rapport toegevoegde toelichting (incl. bijlage) en een ter vergadering uitgereikt financieel overzicht van steunbijdragen 1998-2001 worden ook de brieven van de kerk van Lisse (*Bijlagen LV 28.2 en LV28.3*) en van de regio 's-Gravenhage (*Bijlage LV 28.4*) behandeld.

De commissievoorzitter, br. H.G. Lakerveld, leidt de bespreking in. Hij wijst onder meer op het feit dat in de afgelopen jaren de geldelijke steun is toegenomen en dat mede daardoor de financiële reserve is verminderd. Bovendien zal het aantal steunaanvragen zeer waarschijnlijk stijgen. Leden van de CSK hebben de regiovergaderingen bezocht om het steunbeleid en de taak van de regio's hierin toe te lichten.

Financiële steun aan kleine gemeenten

Vele sprekers gaan in op het voorstel van de commissie dat kerken met minder dan 125 leden niet voor financiële steun in aanmerking komen, tenzij er bijzondere en overtuigende redenen zijn. Door een afgevaardigde wordt deze grens onaanvaardbaar genoemd. De gemeente van Lisse bijvoorbeeld, functioneert al dertig jaar met veel minder dan 125 leden en heeft haar bestaansrecht bewezen en mag daarom toch rekenen op de steun van de zusterkerken.

Een andere afgevaardigde ziet liever geen getallen genoemd, maar pleit voor een geestelijke benadering van de steunaanvraag.

Br. Lakerveld zegt dat het getalscriterium is gebaseerd op de gemiddelde kerkelijke bijdrage van ruim zevenhonderd gulden per belijdend lid. De voorgestelde grens van 125 leden is een arbitraire grens, die desgewenst door de vergadering kan worden verlaagd - met inachtneming van de financiële consequenties.

Een afgevaardigde pleit voor het stellen van een limiet aan het steunbedrag in plaats van het hanteren van een ledengrens.

Opgemerkt wordt dat ook kleine gemeenten doorlopend worden geconfronteerd met hogere bedragen voor financiële afdrachten. Zou het een oplossing kunnen zijn dat voor kleine gemeenten differentiatie wordt aangebracht in de gevraagde bedragen? Ook wordt het idee geopperd dat grotere gemeenten een kleine gemeente financieel zouden adopteren.

Overige steun aan kleine gemeentes

De nood van de kleine gemeenten ligt onder andere bij het invullen van de ambten en de ontplooiingskansen voor de jeugd. In dit verband wordt gepleit voor uitbreiding van de taak van de CSK met een 'pastorale poot'

voor kleine gemeenten, waar advies kan worden ingewonnen over veranderingsprocessen, kerkenraadstructuren en dergelijke.

Br. Lakerveld zegt dat de ideeën in principe op de steun van de commissie kunnen rekenen, maar dat deze wel een aangepaste bemensing van de commissie zouden vergen.

Gewezen wordt op het inschakelen van de STAGG bij vragen rondom voortbestaan of opheffing van kleine gemeenten en de mogelijkheid van samenwerking met gemeenten uit andere kerkverbanden. Ook wordt gewezen op de rol van het consultantschap.

Vanuit de vergadering worden bovengenoemde ideeën in een tweetal voorstellen vastgelegd.

Vervolg zie punt 116

86. Diaconale Commissie (LV 42)

Namens de Diaconale Commissie (DC) is aanwezig br. F. van Egmond. Hij geeft aanvulling en toelichting op het rapport (*Bijlage LV 42.2*).

De vuurwerkramp in Enschede (mei 2000) heeft ertoe geleid dat het STAGG-kantoor te Enschede zal worden heropend. De kosten hiervan kunnen worden betaald uit de opbrengst van de inzamelingsactie die in de kerken is gehouden voor de slachtoffers van de ramp.

Overleg is gaande met de Stichting Modus Vivendi (schuldhulpverlening) en de ISNA (nazorg aan ex-gedetineerden) om te komen tot een vorm van samenwerking.

Financiële bijdragen kerken aan de STAGG

De commissie heeft zorgen over de te geringe bijdrage van de kerken aan de Stichting voor Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg (STAGG); er zijn ook kerken die in het geheel geen bijdrage geven. De redenen variëren tussen onvermogen en onwil om bij te dragen. Een enkele kerk zegt te kunnen doorverwijzen naar goede hulpverlening elders. De DC vraagt de LV om ook voor de STAGG te komen tot een door de LV gevraagde bijdrage per ziel.

Een afgevaardigde stelt voor dat kerken die een beroep doen op de STAGG een grotere financiële bijdrage leveren, waarbij wel onderscheid dient te worden gemaakt tussen persoonlijke hulpverlening en zaken rondom gemeenteopbouw, zoals cursussen en advies.

Op de vraag of de gevraagde hoofdelijke omslag via de LV wel kan, vanwege de stichtingsvorm van de STAGG, antwoordt br. Van Egmond dat de kerken de STAGG zelf in het leven hebben geroepen en dat statutair de DC toezicht uitoefent op de STAGG.

Diverse afgevaardigden zijn voorstander van de hoofdelijke omslag; de druk op niet-bijdragende kerken wordt hiermee opgevoerd. Een besluit hierover zal in een volgende zitting worden genomen, na het oordeel van de FC hierover gevraagd te hebben (zie punt 120).

Toekomst STAGG

De vraag komt naar voren of de NGK, als kleine kerkengroep, het zich kan blijven permitteren een hulpinstelling als de STAGG in stand te houden. Dertig jaar na het ontstaan van de STAGG-voorloper zijn motieven voor een aparte hulpverleningsorganisatie vrijwel verdwenen. Verschillende afgevaardigden spreken over de mogelijkheid van fusie of zeer nauwe samenwerking met andere organisaties. Ook wordt gevraagd of de STAGG wel thuishoort bij de DC omdat de STAGG meer pastorale functie heeft.

Br. Van Egmond zegt dat de STAGG groot voorstander is van samenwerking met organisaties uit andere kerkverbanden. Financiële motieven zijn niet de belangrijkste bij het samenwerkingsstreven van de STAGG. De gereformeerde hulporganisaties (STAGG, De Driehoek, GLIAGG) verwijzen regelmatig cliënten naar elkaar door. De voornaamste bestaansreden van de STAGG is dat zij gespecialiseerd is in bepaalde vormen van tweedelijns-hulpverlening. In dit verband wordt ook genoemd dat de STAGG-therapeut in overleg met de cliënt zelf de lengte van de behandeling kan bepalen, in tegenstelling tot een door de AWBZ aangewezen hulpverlener.

Overige onderwerpen

Op een vraag of de DC structureel meer informatie beschikbaar kan stellen aan de diaconieën over de zorg aan ouderen en gehandicapten, antwoordt br. Van Egmond dat de DC zelf de nodige kennis op dit terrein ontbeert. Een 'diaconaal steunpunt', voor onder meer deze zaken, zou zeer welkom zijn. Momenteel wordt zo veel mogelijk bij de zusterkerken informatie vergaard. Vaak wordt ook verwezen naar de PCOB. Op de jaarlijkse conferenties zijn vele deskundigen aanwezig die vragen van deelnemers kunnen beantwoorden. Afgevaardigde br. Koen zegt toe om in overleg met de STAGG een bemiddelende rol te spelen bij de informatieverstrekking over sociale voorzieningen aan de DC of aan diaconieën.

Het voorstel van de DC tot instelling van een werkgroep/commissie die zich bezighoudt met de materie van seksueel misbruik binnen pastorale relaties, zal worden besproken bij het agendapunt Meldpunt Seksueel Misbruik (*zie punt 117*).

87. Jeugdwerk (LV 48)

Ds. C.T. de Groot licht de brief van de samenwerkingsgemeente Lelystad (*Bijlage LV48.1*) toe. Indertijd is door omstandigheden voor het Nederlands Gereformeerd Jeugdwerk (NGJ) de stichtingsvorm gekozen. Nu lijkt de tijd rijp om het draagvlak te verbreden. Gevolg hiervan zal zijn dat aan de kerken een hoofdelijke omslag gevraagd gaat worden, maar ook dat de kerken mede het beleid kunnen bepalen.

Verschillende afgevaardigden betuigen hun instemming, waarbij wordt opgemerkt dat er geen duidelijk inzicht is gegeven in de financiële aspecten.

Er wordt op gewezen dat de functie van het NGJ de ondersteuning van het plaatselijke jeugdwerk moet zijn en blijven. Een afgevaardigde constateert dat de werkzaamheden van het NGJ zich verlegd hebben naar het organisatorische vlak; hij mist de inhoudelijke bijdragen via bijbelstudieweekends, jeugddag, het blad Verkenning, brochures, e.d. In dit opzicht wordt door het NGJ gesteund op jeugdorganisaties uit zusterkerken, waarin de eigenheid van de NGK uiteraard niet terug te vinden is. Hij is blij met de uitbreiding van het werk naar een ruimere leeftijdscategorie.

De stichtingsvorm van het NGJ roept bij enkele afgevaardigden vragen op in relatie met de voorgestelde verantwoordelijkheid van de gezamenlijke kerken.

Op uitnodiging van de vergadering vertelt br. A. Maliepaard, die samen met zr. P. Blokhuis-Marbus als vertegenwoordigers van het NGJ op de publieke tribune aanwezig is, het een en ander over het werk van het NGJ. Er is momenteel veel vraag naar advies over visieontwikkeling en te hanteren vormgeving van het jeugdwerk.

Met 39 stemmen voor, 1 stem tegen en 2 onthoudingen neemt de vergadering het volgende voorstel aan:

Gehoord de brief van de kerk van Lelystad en het daarin vervatte voorstel en de daaraan als bijlage toegevoegde brief van het bestuur van de Stichting NGJ aan de kerken,

besluit de vergadering tot het instellen van een Commissie Jeugdwerk welke als opdracht heeft te onderzoeken hoe het jeugdwerk door de kerken - in zo nodig een andere vorm dan die van een stichting - kan worden voortgezet, zodanig dat de kerken zowel inhoudelijk als financieel verantwoordelijk zullen zijn, en draagt de commissie op over haar onderzoek aan de kerken te rapporteren met het oog op de eerstkomende LV.

De vergadering roept de kerken op in afwachting van landelijke besluitvorming het werk van het NGJ van harte en royaal te (blijven) steunen.

88. Opleiding Predikanten (LV 47) Vervolg van 39 en 48

Het moderamen heeft een gesprek gevoerd met het bestuur van het Nederlands Gereformeerd Seminarie. De preses kenschetst dit gesprek als positief en verhelderend; het verliep in een open en broederlijke sfeer. Doel van het gesprek was om te horen welke bezwaren het NGS heeft tegen een samenwerking met Apeldoorn (*Bijlage LV 47.3*).

Het moderamen heeft een voorstel geformuleerd waarin vele aspecten uit de vorige bespreking aan de orde komen. Op dit voorstel komen vele reacties:

Eigen instituut aanleunend tegen Apeldoorn

Het moderamenvoorstel stelt dat de COP met goede argumenten gekozen heeft voor een onderzoek naar een eigen opleidings- en begeleidingsinstituut, aanleunend tegen een bestaand opleidingsinstituut, waarbij gedacht is aan de TU te Apeldoorn. De preses zegt dat het NGS in het gesprek het heeft betreurd dat de COP afgeweken is van de opdracht en dat dit door de LV is geaccepteerd.

Een afgevaardigde zet vraagtekens bij de ingeslagen koers: Is de tijd nu rijp om de goedvarende schepen achter ons te verbranden? Zullen er in plaats van twee straks drie opleidingen zijn? Is het oorspronkelijke uitgangspunt van de LV-Doorn langzamerhand niet uit het zicht verdwenen? De preses benadrukt dat een opleiding gezocht wordt waarnaar alle studenten hun weg weten te vinden. Het gaat niet om 'verbranden' of afbreken, maar om het opbouwen van iets nieuws; hierbij kan het pijn doen om dingen op te geven of uit handen te geven.

Over het contact met de TU Apeldoorn zegt br. Veenhof, voorzitter van de COP, dat de senaat het COP-voorstel vooralsnog heeft aanvaard als een bijzondere inschrijfregeling en dat het curatorium heeft erkend dat het tot de competentie van de senaat behoort om een dergelijk besluit te nemen.

De preses zegt dat het onjuist is te stellen dat het een bijbelse verplichting is om als (kleine) kerkengroep een eigen predikantenopleiding te hebben. Hij roept in herinnering dat, toen de zaak van de predikantenopleiding in het verleden voor het eerst op de LV ter sprake kwam, zelfs de bereidheid werd geuit de opleiding geheel uit handen te geven ('het Apeldoornadvies'). Voor het gevoel van het moderamen is het zo dat de theologische opleidingen in Apeldoorn en Kampen voluit beantwoorden aan de door onze kerken te stellen eisen. Wanneer het dan mogelijk is om binnen een instituut een deel van de opleiding in eigen handen te hebben, moet dat toch zeker nagestreefd worden.

Het eigene van de kerken

Het moderamenvoorstel stelt dat 'het eigene van de kerken zoals dat o.a. vorm heeft gekregen in de TSB en het NGS' een plaats krijgt in het eigen instituut. Vanuit de vergadering wordt in de plaats daarvan voorgesteld: 'dat het eigene van de TSB en het NGS in het opleidings- en begeleidingsinstituut een plaats behoort te hebben'.

Br. K.R. Veenhof voelt meer voor de eerste formulering: de COP wil ook de kernonderdelen van de twee programma's integreren. Hij pleit ervoor om 'het eigene' een invulling te geven. De preses verwijst voor het eigene in de opleiding naar het COP-rapport, punt 3.2.

De regio Harderwijk staat op het standpunt dat een opleiding tot predikant van begin tot eind een eenheid zou moeten zijn - het kan geen kwestie zijn van 'knippen en plakken van onderdelen'.

Plaats van de theologie in de opleiding van predikanten

De preses meldt dat in de bespreking met het NGS de meeste tijd is besteed aan de plaats van de theologie in de opleiding. Het moderamen en het NGS denken hierover verschillend en daarover zal zeker nog moeten worden doorgepraat. Ook van andere zijde wordt gesteld dat het gesprek over de theologie in de opleiding en over de gehanteerde filosofische uitgangspunten aandacht verdienen in het vervolg van de bespreking. Ten aanzien van de plaats van de theologie wijst br. Veenhof op punt 7.6 uit het COP-rapport.

Academisch niveau van de docenten

Enkele vragen gaan over het gestelde in het moderamenvoorstel dat, met het oog op de accreditatie van de opleiding door de overheid, de NGkerken docenten dienen aan te stellen van academisch niveau, wat niet perse verbonden is aan een academische graad. Geantwoord wordt dat een behaalde graad een objectieve meting inhoudt, maar wanneer deskundigheid op andere wijze kan worden aangetoond, de academische graad niet doorslaggevend is.

Studievrijheid etc

In het moderamenvoorstel wordt het punt van de studievrijheid gemist en de positie van studenten die niet het doel hebben predikant te willen worden en ook de begeleidende taak van het eigen opleidingsinstituut voor studenten die van elders komen. Door de preses wordt hiervoor verwezen naar punt 7.9 en 7.8 van het COP-rapport. Daarnaast wordt aandacht gevraagd voor de aspecten studiefinanciering (erkenning door de overheid) en contactmogelijkheden met veel andere studenten.

Positie NGS

De formulering in het moderamenvoorstel dat van het NGS maximale medewerking mag worden verwacht, ontmoet bezwaren vanwege de druk die hiermee op het NGS wordt gelegd. De preses zegt dat is bedoeld op de broederlijke samenwerking die van elkaar verwacht mag worden, het is zeker niet bedoeld om elkaar een juk op te leggen.

Vervolg zie punten 100 en 121

ZEVENDE ZITTING – 23 JUNI 2001

100. Opleiding predikanten (LV 47) Vervolg van punten 39, 48 en 88

Het moderamen dient een nieuw voorstel in waarin diverse opmerkingen van afgevaardigden uit de vorige zitting zijn verwerkt.

Ds. J.J. van Es heeft met enkele anderen een voorstel ingediend en geeft daarop een toelichting. In het moderamenvoorstel werd aandacht voor de voorvragen zijns inziens node gemist. De discussie over de predikantenopleiding moet onderbouwd worden door die over de prediking. De inhoud van de hele opleiding moet ten dienste staan van de verkondiging. De Dienst van het Woord is principieel iets geheel anders is dan de beoefening van theologie.

De bespreking richt zich vervolgens op dit nieuwe voorstel.

Diverse vraagtekens worden geplaatst bij de weergave van besluiten van eerdere Landelijke Vergaderingen over de opleiding, zoals het ontraden van een studie aan de rijksuniversiteiten. Opgemerkt wordt dat de kerken met het 'Apeldoorn-advies' aangegeven hebben een deugdelijke vakopleiding tot een drs.-titel voor te staan, waarop enkele uitzonderingen mogelijk zijn.

Over de opdracht aan de COP tot onderzoek van integratie van TSB en NGS zegt ds. Van Es dat dit geen fusie inhoudt, maar dat beide in zijn visie hun eigen functie en waarde behouden.

De opleiding van predikanten

Een afgevaardigde zegt dat de opleiding meer op de toekomst gericht moet zijn, flexibiliteit in zich moet hebben en minder het oude model van kerk-zijn moet nastreven. Onze kerken hebben mensen nodig voor verschillende bedieningen, niet alleen voor Woordbediening in de gemeente (o.a. als lerend ouderling), maar ook voor evangelisatie en ander gespecialiseerd (groepsgericht) werk. Die flexibiliteit lijkt meer gewaarborgd te zijn in een NGS/TSB-combinatie, dan in een opleiding die grotendeels universitair van karakter is.

Ds. Van Es waardeert de bestaande toestand positief; deze biedt meer mogelijkheden voor de toekomst dan het COP-voorstel. Een andere afgevaardigde ziet een oplossing in een nieuwe, uitgebreide TSB, naast het Seminarie. Aan het NGS zou invloed gegeven kunnen worden op het TSB-programma.

Br. Veenhof zegt dat de COP bezwaren heeft tegen een volledig eigen opleiding (isolement, niet-oecumenisch, e.d.). Volgens ds. Van Es is dit geen versnippering van krachten, maar juist een bundeling daarvan.

Basisvragen

Een afgevaardigde constateert dat het NGS nu voor het eerst en indirect haar idealen (een op de prediking gerichte opleiding) heeft ingebracht, ter-

wijl het logischer zou zijn geweest om dit al veel eerder en beargumenteerd aan de LV voor te leggen. De LV-Doorn heeft de COP niet de opdracht gegeven om de voorvragen te bespreken; er was al besloten tot de doctoraalnorm. Het lijkt er nu op dat het voorstel de doctoraalnorm wil terugdraaien. Ds. Van Es zegt dat de basisvragen al heel vaak voor het voetlicht waren gekomen en dat de stellingname van het NGS als bekend mag worden verondersteld. Omdat de juiste bedoelingen in het verleden kennelijk niet goed zijn overgekomen, was het Seminarie verheugd over het gesprek met het moderamen op 23 mei jl.

Br. Veenhof bestrijdt de voorstelling dat de COP voorstander is van 'theologische wetenschappers'. Het doel is predikanten op te leiden met een vakdiploma (doctoraal). Dat is ook wat de LV-Doorn heeft uitgesproken. Mocht er kritiek zijn op de theologie in de programma's van Apeldoorn of de TSB, laat dat dan aangegeven worden.

Volgens ds. Van Es zegt de doctorandustitel niets over de aard van de studie tot predikant. Zijn betoog 'tegen de theologie' moet verstaan worden tegen verkeerde theologie; het gaat niet om kritiek op de TUA of de TSB, het gaat om een gepast gebruik maken van de theologie.

De preses beaamt dat een goede doordenking ten grondslag moet liggen aan de visie op de opleiding. Ook benadrukt hij dat de kerken op verschillende landelijke vergaderingen gezocht hebben naar eenheid in de opleiding omdat dat alles te maken heeft met de eenheid in belijden en beleven.

Visie ds. A. vd Dussen (TSB)

De vergadering nodigt ds. A. van der Dussen, die namens de studiebegeleiders de vergadering bijwoont, uit om zijn visie te geven.

Ds. Van der Dussen onderstreept de grote verbondenheid tussen NGS en TSB in wezenlijke zaken, maar er is tevens wat spanning en wrijving. Het onderlinge gesprek is in ontwikkeling, maar moet zeker qua inhoud niet worden overschat. Het standpunt van het NGS resulteert in een beduidend minder positieve waardering van de theologische wetenschap dan die van de studiebegeleiders. Dat de theologie de Woordverkondiging in de weg kan staan, wordt door spreker niet zo herkend: de theologie is dienstbaar bij en moet dienstbaar zijn aan een beter verstaan van de Schriften. Ook de moderne theologie moet in de predikantenopleiding aan de orde komen omdat voorgangers weerbaar moeten zijn. De TSB ziet het als opdracht om verzoenend en naar eenheid jagend het gesprek met het NGS aan te gaan.

Voortzetting van gesprek met het NGS

Van verschillende kanten wordt aangegeven dat het gesprek met het Seminarie een vervolg moet krijgen. Het NGS is nu meer gespreksgezind dan ooit en dat moet gewaardeerd worden. Daarbij komt dat het standpunt van het NGS nog nooit zo duidelijk op een LV heeft geklonken.

Een drietal afgevaardigden dient een amendement in op het moderamen voorstel, waarin wordt uitgesproken "dat met het NGS het gesprek waarin

de basisvragen voldoende aandacht krijgen, voortgezet moet worden, opdat het eigene van het NGS duidelijk zal worden".

Volgens Ds. Van Es zijn in dit amendement, als het wordt aangenomen, voldoende garanties aanwezig voor de inhoudelijke zaken van het door hem verdedigde voorstel, om dat dan in te trekken.

Voortzetting van de bespreking op de volgende dag (punt 121).

102. Radio- en tv-aangelegenheden (LV 16)

De voltallige commissie is aanwezig: ds. W. van Dijk, ds. B.J. Eikelboom, br. F.W. Ferwerda, ds. Z.G. van Oene en br. R.W. Visee.

Br. W. Ferwerda geeft een korte inleiding op het rapport (*Bijlage LV 16.1*). De radiodiensten hebben gemiddeld vijftienduizend luisteraars, de tv-diensten vijftig- tot tachtigduizend kijkers/luisteraars. Deze aantallen bepalen in sterke mate de doelstelling van de Zendtijd voor Kerken, zoals verwoord in het 'mission statement': een wervend appèl doen uitgaan tot hen die geen relatie met de kerk en het evangelie (meer) hebben.

Br. Ferwerda vermeldt het aanstaande aftreden van de voorzitter van de commissie, ds. Van Oene, na bijna dertig jaar commissiewerk.

Op de suggestie om een beperkte groep predikanten aan te wijzen die vanwege hun gaven bij uitstek geschikt zijn om in radio- of tv-diensten voor te gaan, zegt br. Ferwerda dat in principe alle gemeenten het recht hebben om een uitzending te verzorgen. In de praktijk blijkt er een zekere 'natuurlijke' selectie plaats te vinden.

Een afgevaardigde spreekt waardering uit voor de excellente begeleiding die hij heeft ontvangen bij de voorbereiding en uitvoering van een recente tv-dienst. Een andere afgevaardigde heeft ervaren dat de voorganger door de ZvK-begeleiding sterk bepaald wordt bij de kijker/luisteraar thuis en dat de eigen gemeente op het tweede plan komt. Br. Ferwerda beaamt deze gedragslijn. Toch kunnen voorganger en gemeente volgens hem voldoende invloed hebben op de totale stijl van de dienst. De commissie waakt voor een eenzijdige benadering.

De vergadering neemt het volgende voorstel aan:

De vergadering heeft met dankbaarheid kennis genomen van het rapport van de Commissie voor radio- en tv-aangelegenheden, en spreekt als haar oordeel uit dat de commissie haar werkzaamheden op de door haar voorgestelde wijze kan vervolgen, niet alleen door kerken ten behoeve van een uitzending voor een kerkdienst voor radio en/of tv aan te zoeken, maar ook door zich op andere wijze te laten betrekken bij de verspreiding van het Evangelie met behulp van moderne communicatiemiddelen. Zij verleent de commissie décharge voor haar werkzaamheden gedurende de verslagperiode en (her)benoemt in de commissie de brs. W. van Dijk, B.J. Eikelboom, W. Ferwerda, A.M. van Leeuwen en R.W. Visee.

De door de commissie gevraagde uitbreiding van de taak van de commissie tot het gebied van internet blijkt op geen bezwaren te stuiten bij de Commissie voor Contact-en-Samenspreking-met-andere-kerken, die zich reeds namens de kerken met Internet bezighoudt.

Ds. Z.G. van Oene zal nog een jaar lid van de commissie zijn om zijn kennis en werkzaamheden over te dragen.

103. Contact en samenspreking met andere kerken – binnenland

(LV 22) (Vervolg van punt 53) en

104. Ondertekeningsformulier (LV 40) (Zie ook punt 68)

Beide agendapunten hangen samen en worden daarom tegelijk besproken. Aanwezig namens Deputaten Eenheid van de Gereformeerde belijders in Nederland van de Christelijke Gereformeerde Kerken (CGK): ds. J. van Dijken en prof. dr. T.M. Hofman; namens Deputaten Kerkelijke Eenheid van de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt (GKV): ds. H. ten Brinke en br. E. Boerma. Namens de Commissie voor Contact en Samenspreking met andere kerken (CCS) is o.a. aanwezig ds. W. Smouter.

Het moderamen heeft, na overleg met de CCS, een voorstel ingediend voor een besluit inzake de contacten met CGK en GKV. Ds. C.T. de Groot geeft een toelichting op dit voorstel (*Bijlage LV 22.9*).

De afgevaardigden van de regio Amsterdam-Haarlem trekken hun voorstel (*zie agendapunt 53*) in, omdat de strekking ervan verwoord is in het moderamenvoorstel. De regio Enschede-Zwolle dient een voorstel in waarin wordt uitgesproken dat het ondertekeningsformulier van 1995 ook van toepassing is voor die predikanten die het niet ondertekend hebben. (*Zie ook de brief van de regio Enschede/Zwolle Bijlage LV 40.4*). Br. I. van Keulen zegt in zijn toelichting dat daarmee nog eens expliciet wordt uitgesproken dat in het in 1995 vastgestelde ondertekeningsformulier een bepaalde binding aan de belijdenis is vastgelegd, waaraan alle predikanten zich hebben te houden, ook degenen die niet ondertekenen.

Diverse afgevaardigden reageren op het voorstel Enschede/Zwolle.

Er is waardering voor de intentie van het voorstel om de contacten met GKV en CGK voort te zetten, maar het doet geen recht aan serieuze bezwaren tegen het verplicht ondertekenen van het ondertekeningsformulier. Toen het formulier door de LV werd vastgesteld waren er serieuze bezwaren tegen het voorschrijven van een bepaald formulier. De LV-Apeldoorn heeft niet besloten het ondertekeningsformulier aan te nemen of in te voeren, maar “aan de kerken het gebruik hiervan dringend aan te bevelen”. Gesteld wordt dat geen van de kerken revisie van dit besluit heeft voorgesteld, wat betekent dat alle kerken dat besluit hebben aanvaard.

De LV-Apeldoorn heeft ruimte gegeven om het formulier niet te ondertekenen. Zo heeft de regio Utrecht, met diverse argumenten onderbouwd, besloten het formulier niet in te voeren. Het voorstel van de regio Ensche-

de-Zwolle kan zo gezien worden dat het de andere kerken wat oplegt, niet de binding aan de belijdenis, maar de binding aan een bepaald formulier. Bovendien, zo wordt gesteld, kan het niet zo zijn dat iemand die niet ondertekend heeft, geacht wordt te horen bij hen die wel ondertekenden.

Benadrukt wordt dat artikel van 17 van het AKS duidelijk is: ambtsdragers tekenen de belijdenis, de drie Formulieren van Enigheid. "Wij achten ons allen gebonden aan de belijdenis".

Een afgevaardigde zegt voorstander te zijn van "een soepele binding aan de gereformeerde belijdenis, die je levend moet houden, en die je niet moet vastspijkeren op woorden en letters".

Een ander wijst erop dat in de toespraken namens CGK en GKV niet alleen onze instemming werd gevraagd, maar "overtuigend tot gelding laten komen dat Schrift en belijdenis gezag hebben in de kerk, ook in het kerkverband, ook in de manier waarop het AKS dat structureert" (Prof. Maris) en "vast te leggen, te expliciteren, dat de NGK ondubbelzinnig instemmen met de gereformeerde belijdenisgeschriften" (ds. Sliggers).

Ds. Smouter vindt het voorstel Enschede/Zwolle moeilijk uit te leggen aan de zusterkerken en voelt op dat punt meer voor het moderamenvoorstel.

Ook over het moderamenvoorstel zijn er vragen:

Is het wel zuiver om plaatselijke toenadering en samenwerking te bevorderen als de zusterkerken een terughoudend beleid voeren? Ds. C.T. de Groot antwoordt dat plaatselijke zegen landelijk bevruchtend kan werken.

Vragen wij niet teveel van de plaatselijke kerken om toenadering en samenwerking te bevorderen; het is een zeer tijdrovend en intensief proces.

Ds. Smouter merkt op dat diverse gemeenten die plaatselijk goede contacten met zusterkerken onderhouden, bij de CCS hebben aangedrongen op begeleiding hiervan op landelijk niveau.

Gewezen wordt op de bezwaren in het rapport van de CCS over eenzijdige weergave van de NGK-visie over Schrift en belijdenis door de CGK.

Het is erg 'zuinig' als in het besluit van CG-synode inzake de positie van samenwerkende en samenwerkingsgemeenten staat "dat terughoudendheid mag worden verwacht". Voorgesteld wordt om in de besluittekst over de contacten met de CGK een formulering op te nemen waaruit blijkt dat wij gezamenlijk aan de nadere omschrijving van de kerkrechtelijke positie van de samenwerkingsgemeenten willen werken (er kan geen sprake van zijn dat het ene kerkrecht het andere domineert). Ds. Smouter heeft positieve verwachtingen van de wijze waarop CGK-deputaten hiermee omgaan.

Unaniem aanvaardt de vergadering het amendement waarin de formulering over de kerken (enkele) die het AKS niet aanvaardden, "hechten zeer aan de Preambule" vervangen wordt door "hebben hun instemming betuigd met de Preambule". De regio Enschede-Zwolle trekt daarop zijn voorstel in.

Ook wordt met algemene stemmen een amendement uit de vergadering aanvaard waarin de LV "de plaatselijke kerken oproept om op de weg van goede christelijke oecumene verder te gaan om zo te komen tot nauwere samenwerking, wederzijdse erkenning en waar mogelijk kerkelijke eenheid". Ten slotte wordt het moderamen voorstel in zijn geheel in stemming gebracht, waarbij de vergadering hier unaniem mee akkoord gaat.

Besluit inzake contacten met de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt)

De Landelijke Vergadering heeft kennis genomen van het rapport van de Commissie voor Contact en Samenspreking over de contacten met de Christelijke Gereformeerde Kerken (verder: CGK) en de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt (verder: GKV).

Bij de bespreking was wat de CGK betreft ook de brief van de Generale Synode van Haarlem-Noord 1998 ter tafel, gedateerd 12 januari 1999, met als bijlage de besluiten ter zake van diezelfde Synode. Ter vergadering werd de toespraak van dr. J.W. Maris gehoord, die als voorzitter van Deputaten Eenheid Gereformeerde belijders sprak.

Bij de bespreking was wat de GKV betreft ook de brief van de Generale Synode van Leusden 1999 ter tafel, gedateerd 8 oktober 1999, met als bijlage de besluiten ter zake van diezelfde Synode. Ter vergadering werd de toespraak van ds. M.H. Sliggers gehoord, die als voorzitter van Deputaten Kerkelijke Eenheid sprak.

A. Overwegingen

- 1. We constateren met verdriet, dat de CGK synode een voorlopig einde heeft gemaakt aan de besprekingen, gericht op eenheid en dat de GKV synode geen basis zag om terug te komen op het besluit van haar voorganger, de verkennende contacten met onze kerken te beëindigen.**
- 2. Kennelijk hebben beide zusterkerken de onomwonden uitspraak van de LV Doorn 1998 over de schriftuurlijke en confessionele basis waarop onze kerken aanspreekbaar zijn, niet als gemeenschappelijke basis opgevat.**
- 3. We noteren daarbij wel, dat de bezwaren zich gelukkig niet zo zeer richten op de leer in onze kerken, maar vooral op de orde waarin eventuele problemen kerkelijk worden behandeld en met name op het feit, dat ons ondertekeningsformulier niet in alle kerken en regio's optimaal functioneert.**
- 4. We erkennen, dat dit laatste een vreemde indruk maakt. Toch betekent dit niet, dat kerken die het betreffende formulier niet gebruiken, hun ambtsdragers niet aan de belijdenis binden. Artikel 17 van het AKS spreekt daarover duidelijke taal. En ook de**

enkele kerken die het AKS niet aanvaardden, hebben hun instemming betuigd met de Preambule, waarin we uitspreken dat we in het belijden van de waarheid van de Heilige Schrift, zoals in de drie Formulieren van Enigheid is uitgedrukt, onze eenheid en de grond van ons samsamen vinden.

5. Enerzijds hechten we aan onze onbekrompen en op vertrouwen gebaseerde omgang met ons gereformeerde erfgoed, zeker in een tijd als de onze die erom vraagt dat we ons de leer van de Schrift opnieuw toeëigenen. Anderzijds willen we de oprechte en gezamenlijke zorg van onze beide zusterkerken niet negeren. Daarom willen we een weg zoeken om de bezinning hierop te bevorderen.
6. Wat de CGK betreft overwegen we nog het volgende:
 - a. we vinden het bemoedigend, dat de gesprekken op landelijk vlak niet geheel zijn afgebroken, maar zonder de klem van op handen zijnde eenheid in goede harmonie konden verlopen.
 - b. we verheugen ons erover, dat in de gesprekken is gebleken, dat het de plaatselijke kerken die wel samenwerken niet moeilijk gemaakt wordt.
 - c. het lijkt ons het overwegen waard om in te gaan op het door dr. Maris geuite voorstel om terzake van de toe-eigening des heils aansluiting te zoeken bij de overeenstemming die met de GKV is bereikt.
7. Wat de GKV betreft overwegen we nog het volgende:
 - a. we zijn verheugd, dat de Synode ondanks het niet aangaan van op eenheid gerichte samenspreking, toch ruimte gemaakt heeft voor verder gaande contacten op plaatselijk vlak.
 - b. we vinden het bemoedigend, dat de gesprekken op landelijk vlak niet geheel zijn afgebroken, maar zelfs tot goede en inhoudelijke contacten hebben geleid, waarin veel wederzijdse overeenstemming werd bereikt.

B. Op basis van deze overwegingen spreekt de vergadering uit:

1. dat zij er met verdriet in berust, dat de CGK en de GKV op dit moment geen basis zien voor gesprekken met ons, gericht op kerkelijke eenheid
2. dat de eenheid met beide zusterkerken in het gemeenschappelijk belijden niettemin in onze ogen vraagt om een uitdrukking daarvan in meer kerkelijke eenheid
3. dat we de zorg van beide zusterkerken over de manier waarop de eenheid in de leer bij ons bewaard wordt, serieus nemen en de bezinning daarop willen stimuleren
4. dat zij de plaatselijke kerken oproept om op de weg van goede christelijke oecumene verder te gaan, om zo te komen tot nauwe-

re samenwerking, wederzijdse erkenning en waar mogelijk kerkelijke eenheid

5. dat enige vorm van landelijk contact op deputaten/commissieniveau daarbij wenselijk is

C. De vergadering draagt de commissie op

1. de kerken te blijven representeren in het contact met de CGK en de GKV en daarbij te spreken over zaken van gemeenschappelijk belang
2. de relevante besluiten van deze Landelijke Vergadering aan beider Deputaten toe te lichten en desgewenst daarover te spreken
3. te onderzoeken of het mogelijk is om in het contact met de CGK terzake van de toe-eigening des heils aansluiting te zoeken bij de overeenstemming die met de GKV is bereikt
4. een gesprek aan te gaan met de kerken in regionaal verband, ter bezinning op de omgang met Gods Woord en de belijdenis en daarover aan de volgende LV te rapporteren. Daarbij komt in elk geval aan de orde
 - a. of de kerken iets herkennen van de zorg die onze zusterkerken uiten
 - b. hoe de kerken elkaar kunnen dienen bij het uitdragen van het evangelie, trouw aan de boodschap en verstaanbaar in eigen tijd en cultuur
 - c. hoe de kerken, op een wijze die bij onze kerken past, kunnen zorgdragen voor de benodigde eenheid in de leer
 - d. hoe de eenheid met beide zusterkerken, voor zover plaatselijk beleefd, ook op landelijk vlak kan worden bevorderd
5. aan deputaten van de beide zusterkerken zo goed mogelijk duidelijk te maken hoe de NGK, met andere gebruiken maar hetzelfde doel, proberen om kerk te zijn op de basis van Gods Woord in overeenstemming met het belijden der kerk
6. de plaatselijke kerken op hun verzoek te adviseren en te ondersteunen bij het realiseren resp. uitbouwen van samenwerking op plaatselijk niveau
7. wat de CGK betreft, de reeds volledig gefedereerde gemeenten desgevraagd te dienen met advies.

Dit besluit zal met een begeleidende brief ter kennis worden gebracht aan de synodes van de twee zusterkerken.

[Deze brieven zijn opgenomen als bijlagen LV 22.11(U48) en LV 22.12(U49)]